

Багалій Д. І.

**ВИБРАНІ ПРАЦІ. У 6-ти ТТ. Т. 1. АВТОБІОГРАФІЯ.
ЮВІЛЕЙНІ МАТЕРІАЛИ. БІБЛІОГРАФІЯ / НАН УКРАЇНИ**

*Ин-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського.
(Харк. філ.); ХГІ "НУА"; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. — Х.: "Золоті сторінки", 1999. — 600 с.*

У харківському видавництві "Золоті сторінки" вийшов перший том шеститомного зібрання праць видатного українського історика, просвітителя і педагога Дмитра Івановича Багалія, підготовлений до друку Науково-дослідним центром історії української культури ім. Д. І. Багалія Харківського гуманітарного інституту "Народна українська академія".

Ідея цього видання народилася ще за життя вченого. В 1927 р. Рада народних комісарів УСРР видала декрет, яким передбачалося вшанувати заслуги видатного українського історика виданням повного зібрання його праць. Д. І. Багалій розробив план-проспект, включивши до нього 16 томів по 15—20 друкованих аркушів кожен. Протягом короткого часу за допомогою своїх учнів і співробітників підготував до друку праці, що мали увійти до перших томів і розпочав доопрацювання наступних. Але реалізувати цей масштабний проект не встиг. А в нових політичних умовах, які склалися на межі 20—30-х років, його науковий доробок виявився взагалі непотрібним.

У період "відлиги" (друга половина 50-х — початок 60-х років) українська наукова громадськість порушувала питання про перевидання окремих творів академіка Багалія. Проте реалізувати ці наміри не вдалося. Тільки політика перебудови, що почалась із середини 80-х років, створила ґрунт для повернення українському народу наукової спадщини Д. І. Багалія. Було опубліковано "Історію Слобідської України", "Український мандрований філософ Григорій Савич Сковорода", "Нарис історії України на соціально-економічному ґрунті" та "История города Харькова за 250 лет его существования", написана у співавторстві з Д. П. Мілером. Знову відродилась ідея наукового перевидання кращих творів видатного історика України. Роботу очолив і розпочав Інститут української археографії та джерелознавства НАН України ім. М. С. Грушевського. Однак довести її до кінця не зміг через фінансові труднощі.

Логічним завершенням складного і тривалого шляху творчої спадщини Д. І. Багалія до широких народних верств, для яких він власне і працював, стало повернення дещо зміненого проекту 1927 р. у Харків — місто, в якому понад 50 років жив і працював історик. Це стало можливим завдяки орга-

нізаційній і фінансовій підтримці Харківського гуманітарного інституту “Народна українська академія” (ректор — доктор історичних наук, професор В. І. Астахова). У грудні 1998 р. у цьому інституті було створено Науково-дослідний центр української культури ім. Д. І. Багалія. Основним завданням його було підготувати наукове шеститомне зібрання “Вибраних праць” ученого, а також згуртувати навколо себе науковців-дослідників історії та культури Слобожанщини і Харкова, активізувати цю роботу, сприяти поширенню знань про історію рідного краю і патріотичному вихованню молоді. У роботі Центру активну участь брала родина Д. І. Багалія.

Результатом напруженої річної праці є перший том “Вибраних праць” Д. І. Багалія. Це видання із серії історико-літературних пам’яток України є унікальним, оскільки поки що мали місце або наукові видання окремих пам’яток (наприклад, праці М. І. Костомарова, О. Я. Єфименко), або не-наукове перевидання всієї спадщини (наприклад, М. С. Грушевського). Перший том “Вибраних праць” — видання наукове і відкриває цілу серію аналогічних публікацій наукового доробку академіка Д. І. Багалія. Книга відкривається великою статтею провідного багалієзнавця проф. В.В.Кравченка “Д. І. Багалій в світлі й тіні своєї “Автобіографії”, в якій докладно аналізується роль, яку відігравав учений у культурному житті України протягом півстоліття.

Центральне місце в томі займає сама автобіографія Д. І. Багалія, в якій міститься багатий фактичний матеріал про його життя і діяльність, людей з якими він зустрічався і працював (як правило — це видатні постаті в історії України), характеристика подій та процесів, безпосереднім учасником і спостерігачем яких він був. Цінні історичні відомості містяться в додатках — ювілейних матеріалах святкування 25-ої, 30-ої та 50-ої річниць науково-педагогічної діяльності Дмитра Івановича (1905, 1910, 1927 рр.). Окремим розділом в книгу включено найповнішу бібліографію, що включає праці самого Багалія та літературу про нього, його псевдоніми та ін. До автобіографії й ювілейних матеріалів складено науковий коментар. У томі вміщено іменний покажчик і багато ілюстрацій.

Головним редактором видання виступив науковий консультант Багаліївського центру професор В. В. Кравченко. До редакційної колегії увійшли такі провідні науковці України, як ректор ХГІ “НУА” професор В. І. Астахова, 1-й проректор цього ж інституту професор К. В. Астахова, ректор Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна професор В. С. Бакіров, заступник директора Інституту археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України професор Г. В. Боряк, проректор з навчально-методичної роботи ХГІ “НУА” доцент А. О. Гайков, директор Інституту рукописів Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського НАН України професор Л. А. Дубровіна, директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, академік М. Г. Жулинський, голова Головного архівного управління при Кабінеті Міністрів України професор Р. Я. Пиріг, професор Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна І. К. Рибалка, директор Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАНУ чл.-кор. П. С. Сохань, працівники Багаліївського центру — науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України І. В. Верба та доцент ХГІ “НУА” Т. Г. Павлова, голова Харківської міської ради М. Д. Пилипчук тощо.

На думку редакційної колегії, перший том “Вибраних праць” Д. І. Багалія буде корисним для усіх, хто цікавиться минулим України та, зокрема Харкова, історією освіти і просвітницького руху.

К. В. АСТАХОВА (Харків)